

Kendelse

afsagt den 22. august 2023

Sag nr. 2023-80-0984

[Klager]

mod

Researchkollektivet Redox

[Klager] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”[Person 1] så på, da [Klager] og nazisterne ‘lavede kunst’”, bragt den 13. februar 2023, idet [Klager] mener, at god presseskik er tilsidesat.

[Klager] har klaget over, at artiklen indeholder ukorrekt information, og at Redox har udeladt at omtale titlen på hans kunstværk og baggrunden for dette.

1 Sagsfremstilling

Researchkollektivet Redox bragte den 13. februar 2023 artiklen ”[Person 1] så på, da [Klager] og nazisterne ‘lavede kunst’”. Af artiklens underrubrik fremgår følgende:

”[Parti A]-lederen tager officielt afstand fra nazisme, men igen kobles han igen til kendte nazister, denne gang som tilskuer ved [Klager]s seneste stunt.”

Der er i artiklen øverst indsat et billede af [Person 1] og [Klager], der sidder ved et podie til [Parti A]s Rigskongres på Christiansborg i 2019. Af billedteksten fremgår:

”[Person 1] og [Klager] ses her sammen ved [Parti A]s Rigskongres på Christiansborg i 2019.”

Af artiklen følger:

”[Person 1], to nazister og en nøgen provokunstner med [Parti A]-medlemskab. Det var nogle af ingredienserne, da en happening i onsdags blev gennemført i København.

Her var [Klager] – kendt som højreradikal provokunstner med bånd til mange dele af den nationalkonservative bevægelse – i København. Foran [Bygningen] afklædte

han sig og blev derefter malet sort af flere af sine hjælpere. To af dem hedder [Person 2] og [Person 3] er begge en del af nazibevægelsen.

Happeningen fandt sted dér, hvor en statue tidligere stod til minde om oprørslederen Mary Thomas, bedre kendt Queen Mary, der var en nøglefigur under arbejderoprøret mod de slaveri-lignende forhold på St. Croix i 1878, selvom slaveriet formelt var ophørt 30 år tidligere. Fra marts 2018 til december 2020 stod et syv meter højt monument af kunstnerne [Person 4] og [Person 5] på stedet, hvilket har provokeret højreradikale til flere gange at aktionere på stedet. Sådan skete det også onsdag. Her var en lille skare højreradikale og nazister således samlet. [Klager] fik hjælp med malingen af [Person 3], der gang på gang på gang er dukket op i nazistiske sammenhænge, som for eksempel NMR-demonstrationer og Blood & Honour-koncerter. Du kan læse hele Redox' gennemgang af [Person 3]s nazistiske cv her. [Sætningen linker til en artikel på Redox med overskriften "Jo, [Person 3] er nazist – her er beviserne", *Pressenævnet*]

Efter at være blevet malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en stav i hånden og en paryk på hovedet. [Sætningen er efterfølgende ændret til: "Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en spydlignende stav i hånden og en krone på hovedet."] Han kravlede derefter op på den sokkel, hvor Queen Mary-statuen stod. *Blackfacing*-aktionen endte med at [Klager] sprang i havnen og råbte 'Black lives matter' med henvisning til de omfattende demonstrationer under samme slogan i sommeren 2020.

Også [Person 2] hjalp til med at male [Klager] sort. Han har i en årrække bevæget sig rundt på den yderste højrefløj og har blandt andet deltaget i For Friheds demonstrationer i København. Han har også været i Sverige og marchere med nazibevægelsen NMR. Det skete den 1. maj 2018 i Ludvika. [Person 2] har udover aktiviteterne på gaden været særdeles aktiv på nettet, hvor han jævnligt har skrevet på NMR's danske hjemmeside, ligesom han har bånd til en række danske alt-right nazister."

Der er i artiklen indsat et billede af [Person 2], der står på en parkeringsplads med en vandflaske i hånden. Af billedteksten fremgår:

"[Person 2] ses her ved Den Nordiske Modstandsbevægelses demonstration i den svenske by Ludvika 1. maj 2018."

Af artiklen følger videre:

"Ved happeningen, der ikke var forhåndsannonceret, var også [Person 1] til stede. Han siger til Redox, at han alene var til stede som tilskuer, at han ikke vidste, at [Person 3] skulle deltage, ikke kender [Person 2] og at han "er modstander af NMR. Både af deres politiske synspunkter og af de ulovlige handlinger, som visse af deres medlemmer har begået."

[Person 2] har ikke reageret på Redox' henvendelse. [Person 3] siger til Redox, at hvis folk vil kalde ham nazist, fordi han 'står op for ytringsfriheden og laver samfundskritiske satire, så må de vel gøre det." Han har ikke ønsket at forholde sig til sin tidligere deltagelse i en række erklærede nazistiske arrangementer.

[Klager] siger til Redox, at der ikke var tale om en aktion men et kunstværk. Det er ham selv, der har inviteret [Person 2] og [Person 3]. Forelagt de tos deltagelse i nazistiske aktiviteter skriver [Klager]:

“I mit kunstneriske virke har jeg samarbejdet med jøder, muhamedanere, danskere, udlændinge, kriminelle, kommunister, folk fra underklassen, folk fra overklassen og ikke-vaccinerede. Hvis de pågældende deler min kunstneriske vision eller kan bidrage til den på en opløftende måde, ønsker jeg ikke at stille mig til dommer over, hvorvidt de pågældende er jøder, muhamedanere, danskere, udlændinge, kriminelle, kommunister, folk fra underklassen, folk fra overklassen og ikke-vaccinerede.”

[Klager]s klage er modtaget i Pressenævnet den 28. februar 2023.

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

God presseskik

Korrekt information og redigering

- omtalen af [Klager] som højreradikal

[Klager] har anført, at det ikke er korrekt, at han er højreradikal, som det omtales i artiklen. Redox har spurgt [Klager] om, hvilken politisk etiket, han vil bruge om sig selv, og han har i den forbindelse skriftligt oplyst følgende:

"Jeg er menigt medlem af [Parti A]. Men jeg føler i stigende grad, at traditionel partipolitik ikke opbyder tilfredsstillende løsninger på de udfordringer, som Danmark og verden står overfor i form af klimakrise, migration, techgiganternes stigende indflydelse, ytringsfrihed med meget mere."

[Klager] har videre anført, at [Parti A] ikke er et højreradikalt parti, men et parti, der kæmper for blandt andet retten til religionskritik, som man også traditionelt kender det på venstrefløj.

Herudover har [Klager] anført, at artiklen ikke sandsynliggør, at [Person 3] og [Person 2] er nazister. At [Person 3] og [Person 2] har deltaget demonstrationer gør dem ikke til nazister, ligesom det ikke gør [Person 2] til nazist, at han har skrevet på en hjemmeside. Derfor er der ikke alene tale om en journalistisk stramning, men om et decideret falsum, når Redox omtaler forsamlingen som "en lille skare af højreradikale og nazister".

I forhold til det af Redox anførte om, at flere venstreorienterede eller venstreradikale eksperter på Wikipedia er citeret for at betegne partiet [Parti A] som højreradikalt, har [Klager] anført, at dette ikke kan legitimere, at Redox omtaler partiet som et højreradikalt parti, da udsagnene fra disse eksperter er partsindlæg. Herudover er Wikipedia ikke en brugbar kilde til dokumentation af et partis politiske tilhørsforhold, ligesom det ikke er et argument for, at partiet skulle være højreradikalt, at partilederen er dømt efter racismeparagraffen.

[Klager] har herudover anført, at han har en retlig interesse i, at [Person 3] og [Person 2] omtales som nazister, da det er hans kunstværk, der kobles sammen med omtalen af dem som nazister.

Herudover er det Redox, der har bevisbyrden for at dokumentere, at [Person 3] og [Person 2] er nazister, og denne bevisbyrde har mediet ikke løftet.

- udsagnet om en stav i hånden

[Klager] har endvidere anført, at følgende udsagn i artiklen ikke er korrekt:

”Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en stav i hånden og en paryk på hovedet.”

Det er ikke korrekt, da det var et spyd, han havde i hånden, og en kongekrone, han havde på hovedet.

- udeladte oplysninger

[Klager] har anført, at det ikke er rimeligt, at Redox i forbindelse med omtalen af hans kunstværk, undlader at nævne titlen på kunstværket ”Negerkongen vender tilbage” og baggrunden for det, selv om han har redegjort for det i et svar til Redox.

[Klager] har henvist til, at han sendte følgende svar til Redox:

”Et af værkets pointer er, at offerpositionen er en magtfuld position. Min satiriske figur Negerkongen indtog den tomme sokkel ved [Bygningen], hvor en papmache-udgave af skulpturen I am Queen Mary har tronet, og hvor der senere kommer en bronze-udgave af samme skulptur. Jeg ønsker at påpege det ironiske i, at de kvindelige kunstnere bag I am Queen Mary - [Person 5] fra Danmark og [Person 4] fra USA - alene i kraft af deres hudfarve ([Person 5] er endda ret bleg, men lad det ligge i denne sammenhæng) kan påberåbe sig en offerrolle til trods for, at ingen af de to har været slaver eller ofre for undertrykkelse.

[Person 5] og [Person 4] er derimod to ekstremt privilegerede kvinder. [Person 4] er statsborger i et af verdens rigeste og mest frie lande - USA - mens [Person 5] gratis er blevet uddannet på Det Kongelige Danske Kunstakademi - en af Danmarks (for skatteborgerne) dyreste uddannelser. Kun fire år efter afslutningen på sin uddannelse modtog [Person 5] helt exceptionelt Statens Kunstfonds 3-årige arbejdslegat. De fleste kunstnere kommer ikke i nærheden af dette legat. Og hvis de gør, sker det ofte efter lang tids indsats i kunstens verden. For at perspektivere yderligere kan det nævnes, at undertegnede endnu ikke har modtaget én krone i støtte fra Statens Kunstfond til trods for, at jeg er både ældre og har arbejdet længere med kunst end [Person 5].

Der er i øvrigt den bizarre omstændighed ved I am Queen Mary-monumentet, at [Person 5] ingen forbindelse har til De Danske Jomfruer eller dansk slavehandel.

[Person 5]s far er fra Trinidad. Så [Person 5] profiterer altså på en historie, der ikke er hendes. Det er i min optik en form for kulturel appropriation for egen vindings skyld. Det, mener jeg godt, kunne være genstand for en større offentlig diskussion. Hvis nogen skal lave et monument over dansk slavehandel, bør det vel strengt taget være en kunstner, der har en eller anden forbindelse til det kapitel i Danmarkshistorien?"

Redox har således tilsidesat god presseskik ved i artiklen ikke at citere [Klager] fyldestgørende.

2.2 Researchkollektivet Redox' synspunkter

God presseskik

Korrekt information og redigering

- omtalen af [Klager] som højreradikal

Redox har anført, at [Klager] ikke omtales som nazist i artiklen. Han er medlem af partiet [Parti A], og han har været folketingskandidat for partiet. At betegne partiet som et højreradikalt parti er ukontroversielt, og partiets grundlag og politik har flere gange været diskuteret i offentligheden, og højreradikal er en af de betegnelser, der er blevet brugt. Redox har i den forbindelse henvist til Wikipedias omtale af partiet, hvor flere eksperter har anvendt ordet højreradikal om partiet, og partiets formand og stifter er dømt for overtrædelse af racismebestemmelsen.

I forhold til klagepunktet om, at [Person 3] og [Person 2] er omtalt som nazister, har Redox anført, at [Klager] ikke har retlig interesse i dette, og at de omtalte personer selv har mulighed for at rette henvendelse til Redox. [Person 2] har i øvrigt ikke besvaret Redox' henvendelse i anledning af artiklen, og [Person 3] er citeret og afviser ikke betegnelsen.

- udsagnet om en stav i hånden

Redox har anført, at omtalen er præciseret af mediet, efter mediet blev gjort opmærksom på fejlen i forbindelse med klagen til Pressenævnet.

- udeladte oplysninger

Redox har anført, at det i forhold til redigeringen af artiklen er mediet, der har redigeringsretten, og at udeladelsen af titlen på kunstværket ikke udgør en tilsidesættelse af de presseetiske regler.

I forhold til omtalen af baggrunden for aktionen er dette nævnt i artiklen, dog i kortere form, end hvad [Klager] redegjorde for i sit svar.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Jesper Rothe, Mads Sandemann, Maria Becher Trier og Marlene Borst Hansen.

Retlig interesse

Det er en betingelse for at klage til Pressenævnet, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over. Det indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet. Det er ikke tilstrækkeligt blot at have interesse i det emne, der er behandlet.

Klagen er indgivet af [Klager], der klager på egne vegne. Klagen ses ikke indgivet på vegne af andre af de i omtalen nævnte personer. Klagen behandles derfor alene i forhold til [Klager].

*God presseskik**Korrekt information og redigering*

[Klager] har klaget over, at artiklen indeholder ukorrekt information, og at væsentlige oplysninger er udeladt.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Berigtigelse af urigtige meddelelser skal finde sted på redaktionens eget initiativ, hvis og så snart kendskab til fejl af betydning i de bragte meddelelser indgår. Berigtigelsen skal foretages i en sådan form, at læserne, lytterne eller seerne får klar mulighed for at blive opmærksom på berigtigelsen, jf. punkt A.1 og A.7.

Redaktøren er i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redaktørens redigeringsret at afvise at omtale forhold, der for en af parterne forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de indholdsmæssige krav til den bragte information iagttages.

- omtalen af [Klager] som højreradikal

[Klager] har klaget over, at udsagnet om, at han er højreradikal, ikke er korrekt.

Af artiklen fremgår det:

”[Person 1], to nazister og en nøgen provokunstner med [Parti A]-medlemskab. Det var nogle af ingredienserne, da en happening i onsdags blev gennemført i København.

Her var [Klager] – kendt som højreradikal provokunstner med bånd til mange dele af den nationalkonservative bevægelse – i København. Foran [Bygningen] afklædte han sig og blev derefter malet sort af flere af sine hjælpere. To af dem hedder [Person 2] og [Person 3] er begge en del af nazibevægelsen.

[...]

[Klager] fik hjælp med malingen af [Person 3], der gang på gang på gang er dukket op i nazistiske sammenhænge, som for eksempel NMR-demonstrationer og Blood & Honour-koncerter.

[...]

Også [Person 2] hjalp til med at male [Klager] sort. Han har i en årrække bevæget sig rundt på den yderste højrefløj og har blandt andet deltaget i For Friheds demonstrationer i København. Han har også været i Sverige og marchere med nazibevægelsen NMR. Det skete den 1. maj 2018 i Ludvika. [Person 2] har udover aktiviteterne på gaden været særdeles aktiv på nettet, hvor han jævnligt har skrevet på NMR's danske hjemmeside, ligesom han har bånd til en række danske alt-right nazister."

Pressenævnet finder, at betegnelsen "højreradikal" fremstår som Redox' subjektive vurdering med udgangspunkt i [Klager]s handlinger under udførelsen af den af ham arrangerede kunstneriske begivenhed. Nævnet har lagt vægt på, at artiklen også omtaler [Klager] som provokunstner, og at det er i den forbindelse, at Redox tilkendegiver sin subjektive holdning og vurdering af [Klager]s politiske tilhørsforhold med udgangspunkt i den omtalte begivenhed, herunder at han blev malet sort i ansigtet og hoppede i havnen, mens han råbte "black lives matter". Det kan i den konkrete situation ikke føre til en anden vurdering, at [Klager] ved en tidligere lejlighed har udtalt sig generelt til mediet om sit politiske ståsted. Nævnet udtaler ikke kritik.

- udsagnet om en stav i hånden og paryk på hovedet

[Klager] har klaget over, at udsagnet ikke er korrekt, da der ikke var tale om en stav og en paryk, men om et spyd og en krone.

Af den oprindelige artikel fremgik følgende:

"Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en stav i hånden og en paryk på hovedet."

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at sætningen blev ændret, straks efter at Redox blev bekendt med fejlen i forbindelse med klagen til Pressenævnet. Af den opdaterede artikel fremgår det:

"Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en spydliggende stav i hånden og en krone på hovedet."

Det er Pressenævnets opfattelse, at omtalen af, at [Klager] havde et spyd i hånden og en paryk på hovedet i den konkrete sammenhæng udgør en mindre væsentlig fejl. Nævnet bemærker i den forbindelse, at Redox berigtigede fejlen, da mediet blev opmærksom på den. Nævnet finder herefter, henset til karakteren af omtalen og henset til at fejlen blev berigtiget, ikke anledning til at udtale kritik.

- udeladte oplysninger

[Klager] har klaget over, at Redox ikke har omtalt titlen på hans kunstværk, og at Redox ikke har bragt hans kommentarer på en fyldestgørende måde.

Følgende fremgår af artiklen om den kunstneriske begivenhed, som [Klager] stod bag:

”Foran [Bygningen] afklædte han sig og blev derefter malet sort af flere af sine hjælpere. [...]

Happeningen fandt sted dér, hvor en statue tidligere stod til minde om oprørslederen Mary Thomas, bedre kendt Queen Mary, der var en nøglefigur under arbejderoprøret mod de slaveri-lignende forhold på St. Croix i 1878, selvom slaveriet formelt var ophørt 30 år tidligere. Fra marts 2018 til december 2020 stod et syv meter højt monument af kunstnerne [Person 4] og [Person 5] på stedet, hvilket har provokeret højreradikale til flere gange at aktionere på stedet. Sådan skete det også onsdag.

[...]

Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en stav i hånden og en paryk på hovedet. [Sætningen er efterfølgende ændret til: ”Efter at være blev malet paraderede [Klager] rundt på pladsen med en spydlignende stav i hånden og en krone på hovedet.”] Han kravlede derefter op på den sokkel, hvor Queen Mary-statuen stod. *Blackfacing*-aktionen endte med at [Klager] sprang i havnen og råbte ‘Black lives matter’ med henvisning til de omfattende demonstrationer under samme slogan i sommeren 2020.

[...]

[Klager] siger til Redox, at der ikke var tale om en aktion men et kunstværk. Det er ham selv, der har inviteret [Person 2] og [Person 3]. Forelagt de to deltagelse i nazistiske aktiviteter skriver [Klager]:

“I mit kunstneriske virke har jeg samarbejdet med jøder, muhamedanere, danskere, udlændinge, kriminelle, kommunister, folk fra underklassen, folk fra overklassen og ikke-vaccinerede. Hvis de pågældende deler min kunstneriske vision eller kan bidrage til den på en opløftende måde, ønsker jeg ikke at stille mig til dommer over, hvorvidt de pågældende er jøder, muhamedanere, danskere, udlændinge, kriminelle, kommunister, folk fra underklassen, folk fra overklassen og ikke-vaccinerede.”

Pressenævnet finder, at omtalen af begivenheden ligger inden for mediets redigeringsret. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at [Klager]s handlinger er gengivet detaljeret, hvorved omtalen giver et retvisende billede af begivenheden, og nævnet finder endvidere, at det i den sammenhæng ikke udgør en tilsidesættelse af de presseetiske regler, at Redox ikke har omtalt navnet på kunstværket. Nævnet udtaler ikke kritik.